

Latweefchu Awises.

Nr. 39.

Zettortdeenâ 25. Septemberi.

1858.

Awischnu - sinnaſ.

Zelgawa. Ekur muhju komets nu stalts un greinſ, parahdidams ta Kunga brihniſchliguſ darbus, lai wiſſi fauz: Kungs zil teizama tawa gohdiba! Ne ſinnu woi effat eefkattijufchees, kahdu gabbalu komets no ſeemeta us wakkara puffi gabjis. Gefahloht wiſch ſtahweja appaſch to leelu wahgu 4 ritteneem, taggad tai dihftelei jaw garram gabjis un 16tâ un 19tâ Septemberi warreja redſeht zittas ſwaigſnes kaſ zaur to aſti zaurſpibheja. No tam warr ſinnaht, ka taſ komets da udf tu waki pee mums ſtahw ne ka taſ zittas ſwaigſnes, un ka ta aſte irr ka kahda migla jeb gais, jo zaur winnu warr redſeht zauri, ka zaur glaſi jeb zaur uhdeni. Arri ta galwa tam tahda effoht, bet wehl naw isgudrohts, kahda leeta komets iſhti irr, jebſchu gan ſinn, ka ne buht naw ka muhju ſemme jeb ka taſ zittas ſwaigſnes. Ar ſawahm paſchahm azzim nu redſejuſchi, ne tizzu ka laudiſ no kometa bihfſtaſ un wezjuſ mahnuſ wehl tizz. Zehrpattes leelaiſ ſwaigſnu prattigaiſ, Medleriſ, kaſ ar ſaweem leeleem kihkeveem ifnaktiſ ſwaigſnes pahrluhko, 10tâ Septemberi par ſcho kometu, ko ſauz Donata-kometu, tapeh3 ka Donata kungs Italiâ to 2trâ Juni ar ſawu kihkeri pirmaiſ redſejiſ, ta rakſta:

Kometa galwa effoht maſa, tiffai 300 juhdeſ zaurmehrâ, ta aſte ja maſ, 3 milljoni juhdeſ garra, galwai wiſſaplahrt arri taſ patſ gaisch gais ka tai aſte, bet us ſauleſ puffi leelakſ un paſarkanſ.

Zil ſinn, ſchiſ komets nekad wehl naw redſeht, tadeht winna zekku iſhti wehl ne warr isrehknaht. Lihdſ 25tu Septemberi wiſch ifnaktiſ palikſ gaischakſ un tad tiffai 16 milljoneſ juhdeſ no ſemmeſ-lohdeſ ſtahwehſ, — (tad ta gabbalſ)!! Tahſtati atkal aiſeedamſ ees zaur laiwaſ, arttureſ,

iſchuhſkaſ un ſwarru ſwaigſnu bildehm*) un Oktoberi ſahloht, ne buhſ pee mums wairſ redſamſ, jo ikwakkara wiſch agraki no-eeſ, turprettim Giropas ſiltâſ ſemmêſ un zittâſ karſtâſ ſemmêſ to redſehſ lihdf gadda gallam. Scho neddel' ar kihkeri to ir deenas laiâ warroht redſeht.

Wilna. Muhju Kungs un Keiſerſ 6tâ Septemberi nobrauziſ Wilnaſ pilſatâ un ar leelu laufchu gawileſchanu ar gohdu usnemts tappiſ. Baſniſas, ſkohlaſ, laſaretas, nabbagu nammus pahrluhkojiſ un ſaldatuſ munſterejiſ, 6tâ Septb. brauziſ us Kauueem. Us zekka Grawſ Tiſchlewiſ leelu jakti bij ſagahdajiſ un Keiſerſ to pagohdinajiſ arri nahſt us jakti. 9tâ Septemberi Kaundſ wiſſu pahrluhkojiſ, 10tâ nobrauziſ us Warſchawu. S-3.

Zaunas ſinnaſ.

Kurfemme. Tai 29tâ Aprili aiſgahje 31gu Ohſola mahjaſ pee Grobineſ lihdf ar flehti ar ugguni. Kahda 14 gaddu meitene tiffe zaur ſcho uggunſ-grehku ta eewainota, ka ta peh3 2 deenahm nomirre. Kur uggunſ zehluſeeſ, ne warr ſinnaht. Skahde effoht pee 200 rubukeem ſudr. taſſeereta. — Tai 6tâ Juhni nodegge krohna muſſiſchſ Riſzeſ Kambelu Zehkaba mahjaſ. Skahde 66 rubekus taſſeereta. — Jaun-Zelgawaſ aprinki nogahje 9tâ Maijâ ar ugguni Sezzeſ mahzitaja Baltrummu mahjaſ lihdf ar flehti un ſtaſkeem. Neſinnſ wainigſ. Skahde 667 rubekus leela. — Kuldigas aprinki Wridrikmuſſiſcheleſ Spahrta Dahwida mahjaſ un ſtaſki 23ſchâ Merzi nodegge.

*) Taſ ſwaigſnu bildeſ warri redſeht un eewehroht tal „debbekſ rulli.“ ko ar iſtabiſſiſchanu warri dabbuht par 17½ lav. pee Buchholza Riſgâ un Zelgawaſ pee Schulza. S-3.

Skahde teel takfeereta pee 365 rubukeem f. Tai 30tâ Merzi atkal Garroschu Uhbulaifchu Dahwida mahjâs nodegge. Skahde 528 rubf. f. takfeereta. — Jaunas - muischâs jaunâs Pinku mahjâs tai 26tâ Zuhni sibbens eefpehre un lihds rija nodegge. Skahde takfeereta pee 347 rubf. f. — Pee Jaun - Felgawas tiffle tai 6tâ Maijâ no Daugawas tahs tai 15tâ Aprili noslihkuscha Kohnneefes pastes turretajâ Bernera meefas (skattees Latw. Awisès Nr. 27) iswilktas un raddeem, lai tahs paglabba, nodohtas.

Zenas pilfats Wahsemme, irr leela un wehrâ leekama un ta wezzaka studentes ffohla, kas jaw 300 gaddus pastahw, un fur eekam mums tahda ffohla Lehrpatte raddahs — arri dauds Kursemneeki studeereht dewahs. Nu tur fchi mehnesi leelus gohda fwehtkus fwinneja par peeminnu, ka fchi ffohla jaw 300 gaddus pastahwejufi. Zil es sinnu arri no Leepajas puffes diwi mahjitaji, kas arri Zehnâ studeerejuschi — tur us fcheem gohda fwehtkeem aisbrauze. Kaut fchee lungi mahjâs pahrnahtuschi, mums zaur Awisehm dauds no tahs gohdibas un jaukuma pilnigi isstahstitu, par ko mehâs winneem gan firfnigi pateiktum!

Zihrikes pilfatâ, Schweizeru semme, tiffle 17tâ Zuhli leeli dseedaschans fwehtki fwinneti, fur 4000 mahjiti dseedataji daschadas jaukas meldivas dseedajuschi. Jaw daschu reis, mihtais lassitajs, kad tu ee-eij gruntigâ pagasta ffohlâ un dsirdi us 2, 3 jeb 4 balstun no pahris desmits ffohlas behrneem kahdu jauku meldinu dseedam, tu garrâ aisgrahbts un no azzim preeka affaras flauzidams; isfanz: „Nudee jauki eet, flaidri kâ engeli tee behrnini dseed; bet kad tu buhtu Zihrikê bijis, tû nudee bes affarahm ne buhtu palizzis to jauku 4 balstigu dseedaschannu dsirdedams un buhtu gan isfanzis: „Al, tawu jaukumu! Nudee kâ deb-bes wehtra krahy un sirdis sildihf fasilda us deb-bes preekeem.“

Behterburga. Kâ Awisès lassa, tad Kree-wu Keisera General-konsulis Stahtsrahts f. Adelsons, kas Mensbergâ stahw, effoht labbu strehli, kahdas 40 werstes tahtu — dselses-zektu pee

Brufschu rohbescheem par 4 millj. rubukeem fudraba usnehmees taifihf.

Sprantschu semme. No tur raksta, ka tais leelôs Zuhru un Pireneju kalnds fchi gaddâ dauds lahtfchi jaw redseti, kas apfahrtejas mahjâs apmeklejuschi un zilwekus un lohpus fapleh-fuschchi. Schohs nepatihkamus weefus zaur jalkes tureschanahm waldischana pubhejusfees isnihdeht.

E. J. S.

Wpfaunohts ffohpais.

Kahdam ffohpulim waijadseja ohtram doht ehst un tam zehle preekschâ maifi un galku. Tomehr gribbedams, lai fchis dauds ne apehstu schehlodamees fazzija: „Ta maifite man tirgû pirkta!“ Ohtris itt meerigi atbildeja: „Jaw dohmaju ka tahda balta, arri labbi fmekke.“ Tè nu ffohpais redsedams kâ ar fcho isrunnu gallâ ne tiks atkal fazzija: „Man arri maifites til ween irr.“ Ohtris lidamees to par taunu ne nemmoht, atbildeja: „pahrtikschu ar to paschu.“

Skohpais nu arri gribbedams weenreis winna ehfchanai gallu taifihf, ittin dikti eefanzahs: „Draugs redsi, taws firgs eet prohjam!?“ Us fcheem wahdeem draugs fazzijis „ardeewu!“ zeppuri un to pahrejo maifi panehmis, fazzija: „Ehdifchu tezzedams,“ un par durwim laukâ. Tè nu ffohpais no schehluma un peewilts stahweja kâ apstulbohts.

Masche.

Zawu nelaim!

Rentneeks kahds eet pee fawa zeeniga kunga renti makfahf. Kungs leel fawâ rakstuma istabâ eenahkt. Rentneeks eenahzis semmigu Deewpaligu zeenigam padewis stahw pee durwim. Kungs: „Nu labbdeen, labbdeen wezzais Lapsneek, ko tad labba man pateikfi?“ Rentneeks: „Zeenigs kungs, atnahzu fawu reiti makfahf un ar jums isrunnatees.“ Kungs: „Labbi, labbi, wezzais, ka naudu jaw nefaukts atneffi. Kâ tad tew klahjahs? Woi weffels pats, kahda bij fchi gadda plauschana?“ Rentneeks: „Schogadd, zeenigs kungs, man nim gruhts-gads, labbiba, wisewairaf waffa

reja, ta leela faufuma deht no-auge plahna, loh-pini arri zitti iskritte, nahzu tadeht juhs, zeenigs lungõ lungõ luhgtees mannim tohs 50 50 rubelus f. wehl pagaidiht lihds nahkõschu gaddu; atnessu taggad tikkai tohs 100 rubelus.“ Kungõ: „Gan ne klaufu ka tewim tahds flitts tas gadõ, ka ne renti ne spehji man aislihdinaht — bet — nu — tad arri jaw gaidischu tohs 50 rubelus, dohd tohs 100 tikkai.“ Rentneeks ferr rohku kabbatã, is-nemm papihra bakkiti ar silberscheinehm un pasneeds tahs zeenigam, lai iskãita. Kungõ skãita; tẽ us weenreis eesauzahs: „Tu man Lapsneek, teizees 100 rubelus atnessis, un rau! scheid irr 200 f. rubuki eekschã.“ Rentneeks (fabihjees): „Tawu pikki! esmu ohtrã kabbatã lehris, schõhs 200 rubelus gribbeju Leepajã us intressehm west.“ (No ohtras kabbatas papihra bakkiti isnemdams). „Schẽ irr, zeenigs lungõ, tee 100 rubeki, ko jums neffu!“
E. F. S.

Derrigi padohmi.

1) Kas paschã seemã labbi prischas kahpostu galwinas fewim gribb sagahdaht, tas lai darra tã: Muddeni, kad kahpostus nogreesch, lai atstahj kat-rai galwinai kazzenus plauffts leelumã; scheem lai isgreesch appaku zaurumu paschã widdũ, lai pakarr kahpostus pee pawaddena tã ka galwas us leiju kar-rahõ, un tee isurbti kazzeni us augschu paleek. Tad lai ikrihtõs uhdeni eeleij kazzenu-dohbumds, kam tã tã trauginõs uhdens kahdu laiku stahwehs. Zaur to wiffadas kahpostu galwas, woi pukka — woi zittas kahpostu galwas ilgu laiku tikpat prischas buhs, kã dahrsã. D—r.

2) Kad kohki janomiso? Kohkus tamdeht nomiso, lai ta leeta ko no teem gribb taißiht buhtu stipraka un ilgal stahwetu. Lappu kohkam puss gaddu pirms to nozehrt, wiffa misa janonemm. Ja to ne drihtst darriht, tad tuhdat kad nozirsts misa janonemm, ne wiffai, bet tikkai weetakhm, lai pamas fwihst un ne pahrsprahgst. — Eglehm, pree-dehm un kaddikeem (paeglehm) nei preeksch, nei tuh-dak pehz zirshanas, bet tikkai tad misa janonemm, kad nozirsts kohks labbi iskaltis; ja tã ne darra,

tad fwikkis isfwihst un kohks naw til stiprã. Tã raksta mescha-Uwises. Woi buhs tã rikligi?

3) Berlinẽ taifa tahdas paklawas, kam tahs stohtes irr eeskruhwejamas. Kad tahs nodillu-schas, tad tahs isskruhwe un eeskruhwe atkal jaunã stohtes jeb tahs nodilluschas pahrtãifa un atkal eeskruhwe. Tahdas paklawas effoht gan dahrgakas, bet derrigas us zekka. Ja panemm lihds us zekka tahs eeskruhwejamas stohtes, tad, — ja til ta stohtu atflehga lihds, nodilluse pakawe naw janoplehsh un japahrkalt, bet tikkai stohtes ja-isfkruhwe un jaunã ja-eeleek.

Tahs stohtes ne effoht appakas, bet plattas, lai ar atflehgu warr fkruhweht. Woi ir muhsu kalleji ne warretu tahdas paklawas isgudroht? Ta paklawã un ir taba stohtes effoht jataifa no stiprakas (zeetakas dselses).
S—j.

Gannu dseesma.

(Gohwu gans dseeb):

- 1) Abbi effect gohda wihri,
Kam tã wajag uspubstees?!
Lai gan ne no dubleem tihri —
Ko tas palihds leelitees!?! —
- 2) Es par jums tal leelaks gohdã
Leelus lohpus gannidams,
Leelaks gabbals man jalohda
Meschõs, plawãs stãigadams.
- 3) Gohwes man dohd fweeßin — peenu
Bes ka neweens wezs warr kluht;
Waffarã neweenu deenu
Ne warr wifs bes mannis buht.
- 4) Nebba tamdeht es vazellu
Sawu snukki augstaku,
Un us fewim gohdu weßu
Turredams par gudraku.
- 5) Ne ta! — bet mehs — tizzeet manni —
Essam weenã ammatã;
Zitti laudis fauz muhs „ganni“ —
Katrõs sawã pulzinã.
- 6) Urra! — lai mums lohpi taufi,
Lai preeks sell muhs ammatã,
Lai seed rudst, meeschõ jaukt
Saimineeku tihrumã!!! —

- 7) Ruddeni, kad lohpus laidihš
Stallt — tapšim brihwibâ;
Saimneeks tad muhs fšohlâ raidihš
Mahzitees dauds gudribâ. —
- 8) Un kad buhšim leeli — gudri
Gannu kullas atstahšim,
Stahšim tehwu pehdâs mudri,
Sem mi lohpt tad eefahšim!! —

E. J. S.

Sluddinašchanas.

Rittermuischâ (Siggunde), Widsemmê,
Suntaschu basnižas draudšê, buhs tanni
6tâ Oktobra deenâ šhinni gaddâ uš-
trups, kur pahrdohš wiffadas leetas, prohti: wahgus,
širgus, falkas, (širgu ribfus) lohpus, galbus, krehšlus
un wiffu-wiffadus zittus mahjas ribfus. 2

Baušlas Kemmereja zaur šcho sinnamu darra, ka
Brantschu tirgus Bauškâ, šhinni gaddâ no 6to lihš
11to Oktobra mehneš turrehts buhs. 3

Bauškâ, 12trâ Septemeri 1858 gadd.
(Nr. 87.)

Tai nakti no 11ta us 12ta Septemeri no gannekštem
nosagti 3 širgi no Annesmuischâs Šiggaru mah-
jahm fainneelam Didscham Putnikam: 1) melns širgs
widdeja leeluma, bleffite peerê, 9 gaddu wezs, 20 rubl.
wehrtibâ; 2) dšeltenê širgs, ar štruppu asti, 12
gaddus wezs, 15 rubl. wehrtibâ; 3) breedains
širgs, melni farri un melna aste, pawaffar buhs 5
gaddi, smu's širgs, 40 rubl. wehrtibâ. Tšhiggani
effohrt ar teem us Zelgawas puffi braufušchi. Kas fšai-
dru sinnu par šcheem širgeem isdohd un peerahda, dab-
buhš 10 šudr. rubl. 2

Weens neprežehšs Dahršneeks, kas wišwairaf anglu
lošku audšinašchannu šaproht, un kam labbas parahdi-
šchanas irr, warr tuhlin weetu dabduht Behrsbekkes
muischâ, 5 werstes no Dohbeles. 2

Štufmann = muischâs waldišchana gribb no nah-
kofšcheem Turgeem 9 frohgus us 6 gaddeem us renti
doht. No šcheem frohgeem zitti Daugawas mallâ, zitti
pee leelželka. Wišfi tee, kas gribb usrenti nemmt, teel
nšaižinati tanni 1 Oktoberi 1858 gaddâ atnahft us
Štufmann = muischâ, kur teem wairaf = fohlitajeem tee
frohgi tiks atdohti. 1

S i n n a .

Širapas, Ašias, Amerikas un Kanaānas lantfabrēts par 15 šap., un nš kalifu listas un la ših-
retas, fšohlâs derrigas, atkal warr dabduht par 45 šap.; ir minnas isstahšišchanas dabdujamas. S-3.

Rabbibas un prezzu tirgus Rihgâ tai 22. Septbr. un Leepajā tai 20. Septbr. 1858 gaddâ.

Mašfaja par:	Rihgâ.		Leepajā.		Mašfaja par:	Rihgâ.		Leepajā.	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/3 Tšchetw. (1 puhru) rudsu . 190 —	2	—	2	—	1/2 puddu (20 mahz.) dšelfes . . .	1	85	—	90
1/3 " (1 ") kweešchu 275 —	3	—	3	30	1/2 " (20 ") tabaka . . .	1	25	1	40
1/3 " (1 ") meešchu 180 —	1	95	1	90	1/2 " (20 ") fšchihu appinu . . .	—	—	2	—
1/3 " (1 ") ausu . 130 —	1	35	1	20	1/2 " (20 ") šchah. žuhku galk. . .	2	20	—	—
1/3 " (1 ") štrnu 225 —	2	50	2	20	1/2 " (20 ") krohna linnu . . .	2	15	1	80
1/3 " (1 ") rupju rudsu milt. . .	1	90	2	—	1/2 " (20 ") bralka linnu . . .	1	40	1	—
1/3 " (1 ") bihdeletu 250 —	2	75	2	60	1 muzzu linnu fehlu . . . 5,00 lihš	9	—	8	—
1/3 " (1 ") " kweešchu mil. . .	3	80	3	50	1 " filku . . . 10,75 —	11	—	10	50
1/3 " (1 ") meešchu putraim. . .	2	60	—	—	10 puddu šarkanas fahls . . .	4	75	5	—
10 puddu (1 birkawu) feena . . .	3	50	3	50	10 " baltas rupjas fahls . . .	4	75	4	60
1/2 " (20 mahz.) šweešta 370 —	4	—	4	—	10 " " smalkas " . . .	4	75	4	—

Leepajā lihš 20. Septbr. atnahft.: 189 fuggi un isgahj. 188. Rihgâ lihš 22. Septbr. atnahft.: 1509 fuggi. isgahj. 1295.
Atnahftuščas: 660 šruhgas un 2312 plohtii.

Brihw drišfehšt.

No juhrmallas-gubernements augštas waldišchanas puffes: Oberlehrer G. Blaeſe, Cenſor. Zelgawâ, tai 22. September 1858.
No. 170.